

К. В. Вітковська,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри,
Одеський національний економічний університет,
E - mail: katerinavit@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5973-1383>

Методологічні аспекти оцінки рівня життя в регіонах України

Специфічною особливістю України є значна регіональна диференціація населення за соціально-економічними характеристиками. Інтегральне оцінювання рівня життя для окремих регіонів України дасть змогу дослідити його за допомогою одного показника. Використання запропонованої методики уможливіть не тільки рейтингове оцінювання областей на постійній основі, а й відстеження динамічних зрушень ситуації для кожного регіону з визначенням впливу окремих факторів на результируючий показник.

Інформаційною базою дослідження є офіційна статистична інформація. Під час дослідження були використані методи індексного аналізу, статистичних групувань та відносних показників.

Розглянуто методичні підходи до оцінки рівня життя населення та запропоновано з цією метою використати регіональний індекс рівня життя з урахуванням певних методологічних рекомендацій щодо його розрахунку, пов'язаних зі змінами соціально-економічної ситуації в країні та відповідними змінами методології статистичних спостережень. Методика дослідження розглядає рівень життя населення у поєднанні трьох складових – матеріального становища, умов життя та стану соціального середовища. Кожний із указаних аспектів характеризується певною системою факторів, яка у чинній наразі методиці значно застаріла та потребує перегляду. Автором запропонована та теоретично обґрунтована система факторів, що найбільш адекватно відображає рівень життя населення України на сучасному етапі розвитку.

Розрахунок регіонального індексу рівня життя охоплює чотири послідовні етапи. На першому етапі формується система показників матеріального становища, умов проживання як у цілому, так і за окремими соціально-демографічними групами та досліджується стан розвитку соціального середовища. На другому етапі відбувається стандартизація відібраних показників. Третій етап присвячений розрахунку ваг та інтегральних показників рівня життя за кожним сформованим блоком. Змістом четвертого етапу є власне розрахунок регіонального індексу рівня життя. Обчислені індекси рівня життя регіону доцільно використовувати для розробки регіональних програм поліпшення рівня життя населення та у прогностичних оцінках життєвого потенціалу населення на середньострокову перспективу.

Ключові слова: *рівень життя, інтегральна оцінка, регіональний індекс, фактори рівня життя, матеріальне становище, умови життя, соціальне середовище.*

Вступ. Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні характеризується значним погіршенням рівня життя населення. Підтвердженням цьому є те, що у 2019 році в Україні понад 23% домогосподарств отримували середньомісячні загальні доходи нижче прожиткового мінімуму [1, с. 292]. Інститут демографії та соціально-економічних досліджень імені М. В. Птухи опублікував дослідження [2, с. 10], де було здійснено прогнозування рівня бідності (за критерієм витрат нижче фактичного прожиткового мінімуму) на 2020 рік. Згідно з прогнозом, зазначений показник мав дорівнювати 31,2%, а фактично становив 45,0%, що на 13,8 відсоткового пункту, або на 44%, більше. Така ситуація вимагає з боку держави швидких і виважених рішень, здатних призупинити зuboжіння. А це своєю чергою потребує проведення

комплексного статистичного оцінювання життєвого рівня населення, що надасть можливість об'єктивно схарактеризувати та проаналізувати фактори впливу, а також спрогнозувати тенденції з метою реалізації програм підвищення рівня життя населення як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Огляд досліджень і публікацій. Дослідження проблем рівня життя населення в Україні та світі набуває дедалі більшого значення з погляду виявлення соціально уразливих груп населення та розроблення ефективно діючої соціально-економічної політики. Серед зарубіжної наукової спільноти слід виділити таких учених, як Дж. Гелбрейт, П. Госсен, К. Менгер, В. Парето, які досліджували потреби населення, його добробут, спираючись на оцінювання рівня життя населення. Серед вітчизняних учених, які досліджували проблеми надмірної диференціації за доходами населення та зни-

ження його життєвого рівня у перехідний період в Україні, зазначимо праці О. Власюка, Н. Ковтун, А. Колода, С. Корецької, Е. Лібанової, В. Саріогло, Р. Татаревської, Д. Хапова, Л. Черенко та ін.

Особливої уваги заслуговує аналітична доповідь, підготовлена авторським колективом Інституту демографії та соціально-економічних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (далі – ІДСД НАН України) “Вимірювання якості життя в Україні” [1], в якій проаналізовано систему показників за різними методологіями оцінювання. Однак це дослідження проведено на початку 2010-х років і на рівні країни в цілому. Представляє значний інтерес монографія, присвячена методології оцінювання населенням країни рівня своїх доходів, бідності, житлових умов, стану здоров’я, харчування та інших характеристик умов та якості життя на основі суб’єктивних оцінок [4]. Однак багато питань залишаються дискусійними та невирішеними, потребують розв’язання нові проблеми, зокрема щодо методології побудови узагальненого показника оцінки рівня життя на регіональному рівні.

Метою статті є висвітлення методологічних підходів до побудови регіонального інтегрального індексу рівня життя населення та запропонування власної методики розрахунку цього показника з урахуванням певних соціально-економічних змін.

Результати й обговорення. Як відомо, на рівень життя населення країни загалом дуже великий вплив справляє рівень економічного та соціального розвитку її окремих регіонів, оскільки один із базових аспектів – матеріальний добробут – має практично функціональний зв’язок із рівнем життя, а формування та розвиток інших аспектів визначаються рівнем економічного та соціального розвитку. Тому оцінювати рівень життя населення необхідно не лише в цілому по країні за різними соціально-демографічними групами населення, а й у регіональному розрізі.

В Україні головним джерелом інформації щодо рівня життя населення є вибіркове обстеження умов життя домогосподарств, що провадиться у рамках державної системи статистичних спостережень. Однак останнім часом не всі верстви населення, які потрапляють у вибіркочну сукупність, особливо заможні, погоджуються на участь у ньому, що знижує репрезентативність даних щодо рівня життя населення країни.

Рівень життя населення є однією з найважливіших соціально-економічних категорій, що характеризує становище людини в суспільстві, можливості реалізації її потреб, людського розвитку. Для комплексного оцінювання рівня життя населення використовується система показників. Перша міжнародна система показників рівня життя населення була запропонована ООН у 1960 році. До того рівень життя населення оцінювався індексом

реальної заробітної плати, а потім – індексами прожиткового мінімуму і вартості життя.

У 1978 році статистичним бюро ООН була розроблена система показників рівня життя населення, яка складалася з 12 основних груп [5, с. 98]:

- 1) демографічні показники;
- 2) санітарно-гігієнічні умови життя;
- 3) споживання продовольчих товарів;
- 4) житлові умови;
- 5) освіта і культура;
- 6) умови праці та зайнятість;
- 7) доходи і витрати населення;
- 8) вартість життя і споживчі ціни;
- 9) транспортні засоби;
- 10) організація відпочинку;
- 11) соціальне забезпечення;
- 12) свобода людини.

На підставі цієї класифікації кожна країна розробляє власну систему показників – індикаторів рівня життя населення.

Ураховуючи міжнародний та вітчизняний досвід, Державна служба статистики України формує власну систему соціальних індикаторів рівня життя населення, що складається з 10 розділів [2]:

1. Макроекономічні показники.
2. Демографічна ситуація.
3. Охорона здоров’я та безпека.
4. Освіта.
5. Зайнятість населення.
6. Показники матеріальної забезпеченості.
7. Рівень та структура особистого споживання.
8. Житлові умови населення.
9. Показники пенсійного забезпечення.
10. Показники соціальної напруги.

Кожен з розділів охоплює перелік показників, які використовуються для оцінки рівня життя та характеризують різні його аспекти. Але порівняння регіонів України за такою кількістю показників дуже трудомістке, до того ж немає особливого сенсу, оскільки варіація різних показників за окремими регіонами не дає можливості однозначно визначити, в якому з порівнюваних регіонів рівень життя вище. Специфікою оцінювання рівня життя на регіональному рівні є також необхідність формування рейтингу регіонів, а це можливо лише за допомогою інтегральної оцінки.

Інтегральна оцінка вирішує інші проблеми, які виникають під час дослідження регіональних відмінностей населення. По-перше, можна використовувати будь-яку кількість первинних показників (у межах практичної значущості). По-друге, дає змогу побудувати ієрархічну систему показників, що демонструватиме, за рахунок яких аспектів той або інший регіон має вищий або, навпаки, нижчий рівень життя. По-третє, використання інтегрального показника, уможливорює динамічну порівняльність, тобто дозволяє в майбутньому отримати

порівняний ряд динаміки показника, який характеризує рівень життя населення регіону.

Для оцінки рівня життя населення на регіональному рівні за основу взято методику розрахунку такого інтегрального показника, як регіональний індекс життя, запропоновану групою вчених-економістів ІДСД НАН України [3, с. 184–196], з огляду на певні методологічні рекомендації, пов'язані зі змінами соціально-економічної ситуації в країні та відповідними змінами методології статистичних спостережень.

Згідно із зазначеною методикою, до основних аспектів рівня життя належать матеріальний добробут та умови життя населення, а також соціальне середовище. Інтегральне оцінювання рівня життя населення регіонів передбачає чотири етапи: 1) формування сукупності показників X_i ; 2) стандартизація показників; 3) розрахунок вагових коефіцієнтів w_i та інтегральних показників рівня життя за кожним із блоків; 4) розрахунок регіонального індексу рівня життя.

Кожен із вищезазначених аспектів передбачає певний перелік показників, які автор рекомендує переглянути в силу високої динамічності сучасного життя та упровадження ряду методологічних змін. Так, методика фахівців ІДСД НАН України була запропонована у 2006 році та застосована для показників 2000 та 2005 років. З тих пір деякі показники вже втратили своє значення (кількість телефонів на 100 сімей, таксофонів на 10000 жителів, середньодобовий обсяг місцевого телерадіомовлення), а отже, їх доцільно замінити на показники, які характеризують сучасне інформаційне суспільство (наприклад, частка домогосподарств, які мають доступ до широкосмугового інтернету, кількість користувачів мобільними телефонами тощо). Також у деяких показників змінилася методологія розрахунку або вони взагалі зараз не обчислюються.

Першу групу – матеріальний добробут населення – складають показники, за допомогою яких можна детально вивчити всі види доходів за джерелами надходження. В умовах переходу економіки країни до ринкових відносин, коли поширена незареєстрована економічна діяльність, а населення схильне приховувати свої доходи, реальний стан матеріальної забезпеченості та його диференціацію за рівнем добробуту точніше характеризують показники витрат, які також включені до цього блоку.

Бідність як соціально-економічна категорія нерозривно пов'язана з загальним рівнем життя населення регіону. Оскільки у 2019 році Україна була другою за бідністю країною Європи після Молдови [8], визначення критеріїв бідності та шляхи її зниження мають бути невід'ємною складовою всіх національних стратегій і програм підвищення рівня життя населення. Показники бідності, що використовуються для оцінки рівня життя населення

регіонів України, об'єднують характеристики рівня та глибини бідності. У цю групу запропоновано включити такі, на думку автора, найважливіші фактори:

- 1) середньомісячна заробітна плата населення, грн;
- 2) середньомісячний розмір призначеної місячної пенсії, грн;
- 3) частка населення із середньодушовими загальними доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму, %;
- 4) середній розмір загальної площі, м² на одну особу;
- 5) середній рівень сукупних витрат у розрахунку на одне домогосподарство на місяць, грн;
- 6) середній розмір сукупних ресурсів у розрахунку на одне домогосподарство на місяць, грн;
- 7) частка грошових доходів у сукупних ресурсах домогосподарств, %;
- 8) частка вартості спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та самотаготівель, %;
- 9) частка споживчих сукупних витрат на продовольчі товари у сукупних витратах домогосподарств у середньому за місяць на одне домогосподарство, %;
- 10) частка витрат на оплату житла, комунальних продуктів і послуг у сукупних витратах домогосподарств у середньому за місяць на одне домогосподарство, %;
- 11) відносний критерій бідності за витратами, %.

Наступну групу – умови проживання – склали індикатори комфортності життя, які доцільно розглядати окремо для сільських і міських населених пунктів через суттєві відмінності цих показників. Показники комфортності життя в сільській місцевості інші, мають нижчі порогові значення. До цієї групи також належать показники забезпеченості населення регіонів найбільш необхідною інфраструктурою, насамперед лікарнями з можливістю отримати невідкладну допомогу. Останній блок індикаторів набуває важливого значення, особливо з огляду на сучасну медичну реформу. Загалом у групу запропоновано включити такі фактори:

- 1) рівень урбанізації, %;
- 2) кількість лікарняних ліжок, од.;
- 3) частка домогосподарств, які мають доступ до інтернету вдома у міських поселеннях, %;
- 4) частка домогосподарств, які мають доступ до інтернету вдома у сільській місцевості, %;
- 5) частка населення, яке повідомило, що останні 3 місяці користувалося комп'ютером (% у загальній чисельності);
- 6) частка домогосподарств, які мають окрему квартиру, %;
- 7) частка домогосподарств, що мешкають у будинках з центральним опаленням, %;

8) частка домогосподарств, що мешкають в будинках з каналізацією, %;

9) частка домогосподарств, що мешкають у будинках з водопроводом, %.

Складовими блоку "Соціальне середовище" є соціальне самопочуття та соціальна напруга. Посилення соціальної нестабільності та напруженості в суспільстві зумовлено дією таких чинників:

- зростання чисельності бідного населення, яке втратило надію на поліпшення свого матеріального добробуту у майбутньому;

- зростання тривалого безробіття, яке у поєднанні з попереднім чинником стимулює поширення таких негативних явищ, як злочинність, наркоманія тощо;

- затримання виплати заробітної плати, стипендій, різноманітних допоміг.

У цю групу факторів ми пропонуємо включити такі показники:

1) коефіцієнт злочинності (на 1000 населення);

2) частка тяжких та особливо тяжких злочинів у загальній кількості злочинів, %;

3) частка безробітних у віці 15–70 років (за методологією МОП), %;

4) кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом "активний туберкульоз", осіб;

5) сума заборгованості з виплати заробітної плати, млн грн;

6) кількість дорожньо-транспортних пригод, од.

Слід відмітити, що можливість використання чинної методики із запропонованим нами уточненням комплексу факторів для розрахунку регіонального індексу рівня життя залежатиме від наявної інформаційної бази, отримуваної за даними вибіркового обстеження (умов життя домогосподарств, економічної активності населення) та з інших джерел.

Другим етапом розрахунку регіонального індексу рівня життя є стандартизація відібраних для обчислення показників, тобто перехід до безрозмірних показників.

Усі показники поділяються на стимулятори та дестимулятори. Вибір способу стандартизації залежить від мети дослідження. На практиці відомі три основні способи стандартизації:

1. Якщо існують стандартні значення показників, то за базу порівняння приймається вектор еталонних значень. Для показників-стимуляторів:

$$y_i = \frac{X_i}{X_e},$$

де X_i – значення i -го показника; X_e – значення еталонного показника.

Для показників-дестимуляторів:

$$y_i = \frac{X_e}{X_i}.$$

Недоліком цього способу стандартизації є те, що виникає питання про вибір еталонного значення, яке може бути нетиповим для досліджуваної сукупності й отримані при стандартизації дані будуть неточними (результати – викривленими).

2. У невеликих за обсягом сукупностях стандартизація відбувається за допомогою варіаційного розмаху. Для показників-стимуляторів:

$$y_i = \frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}},$$

де X_{\max} , X_{\min} – відповідно максимальне та мінімальне значення i -го показника за регіонами.

Для показників-дестимуляторів:

$$y_i = \frac{X_{\max} - X_i}{X_{\max} - X_{\min}}.$$

Тобто ця стандартизація відбувається шляхом ділення відхилень показника X_i від мінімального (для стимуляторів) або максимального (для дестимуляторів) значень на розмах варіації цих значень. Перевагою цього способу є використання не однієї крайньої точки, а двох.

3. Стандартизація за допомогою середнього квадратичного відхилення σ відбувається за формулою:

$$y_i = \frac{X_i - \bar{X}}{\sigma}.$$

З погляду математики найкращим є третій спосіб, оскільки у розрахунку використовуються показники, характерні для всієї сукупності. Однак при ньому методика розрахунку більш трудомістка й можливе отримання від'ємних чисел. Вважаємо, що найбільш прийнятним за статистичною коректністю та можливістю інтерпретації стандартизованих показників є другий спосіб.

Третім етапом є розрахунок ваг показників. У теорії статистики існує багато методів для їх розрахунку, але на практиці використовуються лише декілька із них. До найбільш вживаних належать:

- розрахунок ваг з використанням коефіцієнтів кореляції:

$$W_k = \frac{\sum_{i=1}^n r_{ik}}{\sum_{k=1}^n \sum_{i=1}^n r_{ik}},$$

де r_{ik} – коефіцієнт парної кореляції між i -м та k -м показниками;

- визначення ваг за результатами експертних оцінок;

- розрахунок ваг за допомогою факторних навантажень.

Для методики побудови інтегрального показника рівня життя населення нами була обрана методика визначення ваг за допомогою коефіцієнтів кореляції, оскільки побудова матриці коефіцієнтів

кореляції є похідною процедурою факторного аналізу, що значно спрощує алгоритм розрахунків.

Останнім кроком третього етапу є розрахунок часткових регіональних інтегральних показників рівня життя за кожним блоком з використанням такої формули:

$$I_{kj} = \sum_{i=1}^n y_{ij} W_k,$$

де y_{ij} – стандартизований i -й показник k -го аспекту рівня життя населення в j -му регіоні; W – вага, з якою стандартизований i -й показник ураховується під час розрахунку узагальнюючого показника k -го аспекту рівня життя населення; n – кількість показників, що використовуються для оцінювання k -го аспекту рівня життя населення регіонів України.

У пропонуваній методиці кожний аспект рівня життя населення має однакову вагу. Пропонована

автором концепція рівня життя населення чітко визначає, що для рівня життя населення регіонів України однаково важливі всі компоненти – погані умови проживання не можуть компенсуватися високим матеріальним добробутом або якісним соціальним середовищем.

Останній, четвертий етап – це безпосередньо знаходження регіонального індексу рівня життя населення I_j за формулою:

$$I_j = \frac{1}{3} \sum_{k=1}^3 I_{kj}.$$

За допомогою запропонованих показників, що характеризують рівень життя населення в окремих регіонах, розраховано регіональні індекси рівня життя та визначено ранг окремих регіонів. Результати розрахунків надані в табл. 1 (авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [1]).

Таблиця 1

Характеристика регіонального рівня життя, Україна, 2019 рік

Регіони	Індекс рівня життя	Ранг регіону	Регіони	Індекс рівня життя	Ранг регіону
м. Київ	0,752	1	Сумська	0,451	14
Дніпропетровська	0,583	2	Черкаська	0,450	15
Одеська	0,577	3	Чернігівська	0,449	16
Львівська	0,548	4	Тернопільська	0,431	17
Запорізька	0,538	5	Вінницька	0,421	18
Івано-Франківська	0,522	6	Волинська	0,417	19
Миколаївська	0,515	7	Рівненська	0,406	20
Чернівецька	0,509	8	Херсонська	0,402	21
Закарпатська	0,506	9	Луганська	0,400	22
Київська	0,496	10	Житомирська	0,400	23
Харківська	0,487	11	Полтавська	0,374	24
Хмельницька	0,467	12	Кіровоградська	0,343	25
Донецька	0,463	13			

Як свідчать дані таблиці, перше місце за рівнем життя очікувано займає місто Київ – столиця держави. Це зумовлено тим, що за двома з трьох запропонованих аспектів рівня життя Київ посів перше місце, негативним моментом є лише соціальне середовище, інтегральний показник якого справляв від’ємний вплив на рівень життя населення. На другому місці знаходиться Дніпропетровська область, де умови життя сприятливіші порівняно з усіма регіонами України, окрім столиці. Це можна пояснити тим, що Дніпропетровщина – це один із найбільш економічно розвинених регіонів країни. Щодо матеріального добробуту, то область посідає четверте місце. Окрім Києва, її випереджають Закарпатська та Львівська області, що межують з такими державами, як Польща й

Угорщина. Третє місце посідає Одеська область, де умови проживання сприяли високому рівню інтегрального показника, а за рівнем соціального середовища регіон перебував на третьому місці у країні. Водночас за рівнем матеріального добробуту область займала аж 11-ту позицію в країні, що є вкрай негативним моментом.

Аутсайдерами у 2019 році були Кіровоградська, Полтавська та Житомирська області, де майже усі інтегральні показники справляли негативний вплив на рівень життя населення. Це свідчить про нагальність розробки та впровадження науково обґрунтованих регіональних соціально-демографічних програм, заходи яких сприятимуть зміні ситуації у цих областях.

Отже, запропонована методика регіональної оцінки рівня життя має такі переваги:

- 1) спрямована на детальний та всебічний аналіз складових рівня життя будь-якого регіону або їх групи;
- 2) дозволяє ранжувати регіони за рівнем життя та його основними аспектами.

Водночас, як і будь-яка модель, інтегральний індекс рівня життя є спрощеним відображенням реальності, а його конкретне значення не має економічної інтерпретації – важливим є лише місце кожного конкретного регіону за єдиною для України шкалою.

Висновки. Запропонований комплекс факторів, що найбільше впливають на рівень життя населення, надав змогу ранжувати регіони України за рівнем життя й виділити фаворитів та аутсайдерів. Результати розрахунку індексу рівня життя

населення регіонів у перспективі можуть застосовуватися для розробки регіональних програм підвищення рівня життя з урахуванням особливостей, притаманних окремим територіям. Використання в методиці регіональної оцінки окремих напрацювань щодо регіонального індексу людського розвитку дозволяє оцінити вплив рівня життя населення на розвиток людського потенціалу регіону.

Як напрям подальших досліджень зазначимо кластерний аналіз регіонів України за рівнем життя населення. Важливим компонентом подальших наукових розвідок стане розширення комплексу факторів, які характеризують сучасний рівень життя, на основі результатів очікуваного перепису населення України.

Список використаних джерел

1. Витрати та ресурси домогосподарств України у 2019 році: стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2020. 450 с. URL: www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/zb_vrd_19_ue.pdf
2. Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України / Черенько Л. М. та ін.; НАН України, Інститут демографії та соц. досліджень ім. М. В. Птухи. Електронне видання. Київ, 2020. 76 с. URL: https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf
3. Вимірювання якості життя в Україні. Аналітична доповідь / Лібанова Е. М. та ін. Київ, 2013. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/UNDP_QoL_2013_ukr.pdf
4. Лібанова Е., Осауленко О., Черенько Л. Оцінка якості життя в Україні на основі суб'єктивних показників добробуту: монографія. Warsaw. RS Global Sp. z O.O., 2020. 361 p. URL: <https://idss.org.ua/arhiv/Монографія%20Оцінка%20якості%20життя%20.pdf>
5. Пальчук О. І. Якість життя населення: грані проблем у фокусі перетворень. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 96–102. URL: global-national.in.ua/archive/21-2018/20.pdf
6. Соціальні індикатори рівня життя населення: стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 177 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sirn2017pdf.pdf
7. Рівень життя населення України / за ред. Л. М. Черенько; НАН України; Інститут демографії та соц. досліджень; Держ. ком. статистики України. Київ: ТОВ “Видавництво “Консультант”, 2006. 428 с. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/riven_juttya_naselennya%20krainu.pdf
8. Україна стала найбіднішою країною Європи – дані МВФ. Економічна правда. 12.10.2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/12/641571/>

References

1. Vytraty ta resursy domohospodarstv Ukrainy u 2019 rotsi: stat. zb. [Expenditures and resources of Ukrainian households in 2019. Statistical Yearbook]. (2020). *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/zb_vrd_19_ue.pdf [in Ukrainian].
2. Cherenko, L. M., Polyakova, S. V., Shishkin, V. S., Reut, A. G., Vasiliev, O. A., Kohatko, Yu. L., et al. (2020). *Vplyv koronavirusnoyi kryzy na bidnist: pershi naslidky dlia Ukrainy [The impact of the coronavirus crisis on poverty: the first consequences for Ukraine]*. Kyiv. Retrieved from https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf [in Ukrainian].
3. Libanova, E. M., Gladun, O. M., Lisogor, L. S., Tkachenko, L. H., Kovtun, N. V., Marchenko, I. S. et al. (2013). *Vymiruwannia yakosti zhyttia v Ukraini. Analitychna dopovid [Measuring quality of life in Ukraine. Analytical report]*. Kyiv. Retrieved from https://www.idss.org.ua/monografii/UNDP_QoL_2013_ukr.pdf [in Ukrainian].
4. Libanova, E., Osaulenko, O., & Cherenko, L. (2020). *Assessment of Quality of Life in Ukraine on the Basis of Subjective Indicators of Well-being*. Warsaw: RS Global Sp. z O.O. Retrieved from <https://idss.org.ua/arhiv/Монографія%20Оцінка%20якості%20життя%20.pdf>
5. Palchuk, O. I. (2018). *Yakist' zhyttia naseleння: hrani problem u fokusi peretvoren [Quality of life of the population the verge of problems in the focus of transformation]*. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of economy*, 21, 96–102. Retrieved from global-national.in.ua/archive/21-2018/20.pdf [in Ukrainian].

6. Sotsialni indykatory rivnia zhyttia naseleennia: stat. zb. [Social indicators of living standards of the population: Statistical Collection]. (2018). *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sirn2017pdf.pdf [in Ukrainian].

7. Cherenko, L. V. (Ed.). (2006). *Riven zhyttia naseleennia Ukrainy [The living standards of the population of Ukraine]*. Kyiv: TOV "Vydavnytstvo "Konsultant". Retrieved from https://www.idss.org.ua/monografii/riven_juttya_naselennya%20krainu.pdf [in Ukrainian].

8. Ukraina stala naibidnishoiu krainoiu Yevropy – dani MVF [Ukraine has become the poorest country in Europe – according to the IMF]. (2018). *www.epravda.com.ua*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/12/641571/>

K. V. Vitkovska,

PhD in Economics,

Associate Professor of Department,

Odessa National Economic University,

E-mail: katerinavit@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5973-1383>

The Standard of Living Assessment in Ukrainian Regions: Methodological Aspects

A specific feature of Ukraine is a significant regional differentiation of the population by the standard of living. Integrated assessment of the standard of living in Ukrainian regions will enable to explore this standard by one indicator. This technique will allow not only to carry out a rating assessment of the regions on permanent basis but also to monitor dynamic change in the situation in each region, with determining the impact of individual factors on the resulting indicator.

The study's database was official statistical information. The study's methods were index analysis, statistical groupings and relative indicators.

On the basis of a review of methodological approaches to the standard of living assessment, the author proposes to use the regional index of living standard, with account to methodological recommendations for its calculation, related with the changed socio-economic situation in the country and the respective amendments in the statistical observation methodology.

The research methodology interprets the standard of living as a combination of three components: financial status, living conditions and the social environment performance. Each of these aspects is characterized by a set of factors which is very outdated in the current methodological guidelines and needs to be reviewed. Therefore, the author proposed and theoretically substantiated a set of factors that most adequately reflects the actual standard of living of the Ukrainian population.

The calculation of the regional standard of living covers four consecutive phases. A set of indicators of financial status, living conditions as a whole and by socio-demographic group is formed at the first phase, with making analysis of the social environment performance. Standardization of the selected indicators is made at the second phase. The third phase involves calculation of weights and integrated standard of living indicators for each constructed module. The regional index of standard of living is calculated at the fourth phase.

The calculated regional indexes should be used in developing regional programs to improve the standard of living and in the predictive estimates of the population's life potential in the medium term.

Key words: *living standard, integral assessment, regional index, factors of living standard, material condition, living conditions, social environment.*

Бібліографічний опис для цитування:

Вітківська К. В. Методологічні аспекти оцінки рівня життя в регіонах України. *Статистика України*. 2020. № 4. С. 54–60. Doi: 10.31767/su.4(91)2020.04.06.

Bibliographic description for quoting:

Vitkovska, K. V. (2020). Metodolohichni aspekty otsinky rivnia zhyttia v rehionakh Ukrainy [The Standard of Living Assessment in Ukrainian Regions: Methodological Aspects]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 4, 54–60. Doi: 10.31767/su.4(91)2020.04.06.